

## КЉУЧНИ ДЕЛОВИ ПРОЈЕКТА И ЛОГИЧКА МАТРИЦА

У фази **разраде пројекта** логички оквир пројекта обезбеђујемо употребом **логичке матрице**, у коју уносимо кључне делове пројекта.

### I Кључни делови пројекта су:

- **Општи циљ** би требало дефинисати као жељено, коначно стање коме пројекат тежи, а не као начин/процес.  
Користимо јасне, прецизне и одређене исказе.
- **Специфични (пројектни) циљ/еви** описују жељене промене/користи за директне кориснике за време трајања пројекта или убрзо по његовом завршетку; циљеви би требало да буду: специфични, мерљиви, достижни, реални и временски одређени (Специфиц, Меасурабле, Ацхиевабле, Реалистиц анд Тимед – **СМАРТ**)  
**Специфични:** Којим проблемима ћете се бавити, који ће бити крајњи исход.  
**Мерљиви:** Што је циљ мерљивији, то ће бити лакше при евалуацији.  
**Достижни и реални:** Циљеви би требало да одсликавају оно што је достижно на нивоу на коме се налази ваша школа. Постављање недостижних циљева ће довести до проблема током имплементације. Увек имајте у виду да је све оно што је написано у предлогу пројекта обавезујуће за апликанта.  
**Временски одређени:** Сваки пројекат има почетак и крај, а самим тим и одређено време/рокове за испуњавање специфичних циљева.  
Важно: Након што их дефинишете, општи и специфични циљеви би требало да буду проверени уз помоћ анализе проблема и убачени у логичку матрицу.  
Специфични циљ би требало би да буде реалан, остварив и релевантан у односу на свеобухватни циљ.
- **Резултати су производи/исходи** успешно изведених активности, који се могу гарантовати пројектом. Један резултат није довољан – требало би да их имамо више. Резултати морају бити оствариви краткорочно, у току реализације пројекта. Резултате одређујемо у прошлом времену, нпр.: "Обучено је.., завршило је..." Сваки резултат се нумерише.
- **Активности** су радње или низ радњи и задатака у које улажемо ресурсе и предузимамо их у намери да добијемо планиране резултате и тако постигнемо жељене циљеве. Активности подразумевају одређене процесе, а не стања (*док резултати означавају стање које треба постићи*).
- **Индикатори** су: показатељи, чињенице, информације, ствари које нам показују јесмо ли остварили наше циљеве. Они представљају основу за мониторинг и евалуацију. Боље је имати више индикатора него један.
- **Средства провере** су: документи, извештаји и остали извори који обезбеђују информације и омогућавају проверу индикатора. Истовремено са индикаторима треба одредити и средства провере. То нам помаже да проверимо јесу ли индикатори заиста мерљиви и корисни.
- **Претпоставке** представљају спољашње факторе који могу утицати на успех пројекта и које не можемо директно контролисати. То су: ситуације, догађаји, услови, одлуке; могу се извести из дрвета циљева, формулисане су као позитивно стање.

Табела приказује структуру логичке матрице и редослед уноса елемената пројекта.

## II Логичка матрица

**Логичка матрица** је техника (алат), који користимо како бисмо обезбедили логичку повезаност свих делова пројекта. Она представља алатку за анализу, дизајн и презентацију пројекта и најчешће је део апликационих формулара.

Логичка матрица садржи четири колоне и четири реда где се уписују сви кључни делови пројекта: **општи циљ, специфични циљ (циљеви), резултати и активности**, заједно са њиховим **показатељима, изворима верификације и претпоставкама**.

<b>Логичка интервенција</b>	<b>Индикатори који се могу објективно потврдити (Indicators)</b>	<b>Средства Провере/извор верификације (Means of verifications)</b>	<b>Ризици и претпоставке (Assumptions)</b>
<b>Општи циљ/еви (Overall goal)-утицај пројекта 1.</b>	<b>8.</b>	<b>9.</b>	
<b>Специфични циљеви (Purpose) - мере колики је утицај оптих циљева 2.</b>	<b>10.</b>	<b>11.</b>	<b>7.</b>
<b>Резултати (Outputs)- очекивана корист коју имају циљне групе 3.</b>	<b>12.</b>	<b>13.</b>	<b>6.</b>
<b>Активности (Activities) 4.</b>	Ресурси (Inputs) Обично је овде дат сажетак ресурса/средстава	Обично се овде даје сажетак трошкова/буџета	<b>5.</b> Није обавезно

Редослед који је наведен у табели требало би да буде онај који ћемо пратити при изради матрице логичког оквира.

## **Вертикална и хоризонтална логика у логичкој матрици**

Матрица функционише у два правца, вертикалном и хоризонталном.

**Вертикална логика** повезује активности, резултате, специфичне и опште циљеве.

То значи да би:

- Завршетак активности требало да донесе очекиване резултате;
- Очекивани резултати требало би да доведу до испуњења специфичних циљева пројекта;
- Испуњење специфичних циљева требало би да допринесе достизању општег циља.

Уколико наш пројекат има добру узрочно-последичну везу, вертикална логика би требало да буде исправна и једноставна за приказивање. Тестирање вертикалне логике ће нам помоћи да исправимо недоследности при формулисању нашег предлога пројекта.

**Хоризонтална логика матрице** помаже нам да одредимо статус активности, резултата, постизања специфичних циљева пројекта и доприноса општем циљу тако што даје списак индикатора и начина верификације, као и претпоставке које утичу на имплементацију пројекта.

## **ОСНОВНА ПРАВИЛА ЛОГИЧКЕ МАТРИЦЕ**

Ево неколико основних правила која би требало да имате на уму када попуњавате логичку матрицу:

- Крените од колоне на левој страни;
- Попуњавајте са врха према дну – никада обрнуто;
- Оставите колону *Претпоставке* за крај;
- Уколико вам задаје проблеме, оставите колону *Претпоставке* за *Општи циљ* празну.
  - За детаљан план активности пројекта/акциони план користи се **Гантов дијаграм**.